

Huvudman

Ljusdals kommun
kommun@ljusdal.se

Beslut

Datum 2026-06-24
Dnr SI 2026:3257
Sida **1 (12)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Färila skola i Ljusdals kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ljusdals kommun att senast den **16 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Ljusdals kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas. (26 kap. 10 § och 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen)

Ljusdals kommun ska vidta följande åtgärder

Utredning om särskilt stöd och åtgärdsprogram

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan starten av läsåret 2026/2027 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav gällande anmälan till rektorn om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn ska även förtydliga för personalen hur en sådan anmälan ska göras och att det för varje anmälan kommer att genomföras en utredning om eventuellt behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 a § första stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att det för varje anmälan som inkommer till rektorn eller som redan har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats – inleds en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har inletts för respektive anmäld elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
3. Se till att rektor fattar ett nytt beslut om åtgärdsprogram när insatser av särskilt stöd ändras. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden den 24 juni 2026

till och med den 16 oktober 2026. Huvudmannen ska i sin redovisning beskriva hur rektorn säkerställer att nya beslut om åtgärdsprogram fattas när insatser av särskilt stöd ändras. (3 kap. 9 § skollagen)

4. Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår hur elev och vårdnadshavare informeras hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. Inkom med ett beslut om åtgärdsprogram med korrekt överklagandehänvisning. (28 kap. 16 § skollagen)

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen från att ingripa mot Ljusdals kommun avseende brister rörande anmälan om kränkande behandling. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser extra anpassningar, anmälan om elevs behov av särskilt stöd till rektorn samt undervisning utifrån syfte och centralt innehåll i ämnet hem- och konsumentkunskap.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2026:3257) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en riktad tillsyn av Färila skola i Ljusdals kommun. Utbildningen vid skolan omfattar grundskolan i årskurserna 1–9.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Färila skola följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, särskilt stöd, anmälan om kränkande behandling och centralt innehåll i hem- och konsumentkunskap.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 12 och 18

maj 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. betygskataloger, lektionsplaneringar och skolans åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervjuer med elever, lärare och lektionsobservationer framkommer att det på skolan finns flera olika typer av extra anpassningar såsom sittkuddar, skärmar, hörselkåpor, bordsskärmar och tidtagare. Lärare uppger i intervju att de bland annat har en gemensam lektionsstruktur, punktlister i form av en arbetsordning för eleverna och checklistor. Lärare berättar vidare att arbetet med extra anpassningar varierar beroende på vilken klass och gupp de undervisar. En lärare berättar att hen arbetar med extra anpassningar som gynnar alla elever på gruppnivå, så som att lektionsupplägg och arbetsordning skrivs på tavlan och att elever arbetar med olika material. En annan lärare berättar att hen har ett arbetsbord i sitt klassrum där hen sitter med elever som behöver mer hjälp. Lärare som undervisar på högstadiet berättar att de följer upp elevernas extra anpassningar och att man fyller i ett dokument om vilka extra anpassningar som fungerar och inte fungerar för eleven.

Anmälan om behov av särskilt stöd

Lärare som undervisar på mellanstadiet och högstadiet berättar att lärarna tar upp elever på klassgenomgångar som är i behov av mer stöd än det som ges i den ordinarie undervisningen. Lärare på mellanstadiet uppger att om en elev befaras att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots extra anpassningar anmälas i skolans digitala lärplattform. Vidare uppger lärarna att de också kan kontakta elevhälsa och rektorn direkt. Lärare på högstadiet berättar att

en anmälan om utredning av elevs behov av särskilt stöd sker genom en ämnesvarning i den digitala lärplattformen och att man i ämnesvarningen också motiverar varför eleven inte når målen. Vidare uppger lärarna att ämnesvarningen går till vårdnadshavare, mentorn, elevhälsan och rektorn. Lärare på högstadiet uppger att de har anmält elever som inte uppnår betygsriterierna, men att det inte händer något mer efter det. Representanter från elevhälsan berättar att skolan har klassgenomgångar där lärarna tar upp de svårigheter som finns och om lärarna inte kommer vidare med eleven behövs en pedagogisk utredning. Vidare uppger elevhälsans representanter att elevhälsan har fasta tider för att ta emot lärare som behöver ta upp elever tillsammans med elevhälsan. Rektorn uppger i intervju att lärare kan anmäla elever till elevhälsan och på klasskonferenser där rektorn deltar.

Skolinspektionen har tagit del av elevers kunskapsomdömen och betygs kataloger för vårterminen och höstterminen 2025. Av kunskapsomdömen, betygs kataloger samt intervjuer med lärare framkommer det att elva elever befars att inte uppfylla de betygsriterier eller kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots extra anpassningar. Fem av eleverna har anmälts av lärare genom ämnesvarning och fem elever har anmälts på klasskonferenser. En av eleverna ska anmälas för utredning av lärare.

Utredning av elevs behov av särskilt stöd och samråd med elevhälsan

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens redovisning av hur många elever som anmälts för utredning av särskilt stöd och hur många elever som har ett åtgärdsprogram. Av redovisningen framgår att nio elever har anmälts för utredning av särskilt stöd under läsåret 25/26 och att utredningar har startat för samtliga elever.

Av intervju med rektorn framkommer att rektorn har delegerat mottagandet av anmälan om elevs behov av särskilt stöd till elevhälsan, men att rektor beslutar om en utredning ska starta. Vidare uppger rektorn att elevhälsan samråder vid en utredning.

I intervju med representanter från elevhälsan framkommer att de har kännedom om att nio elever befars att inte uppnå godtagbara kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare uppger representanterna från elevhälsan att lärarna på högstadiet har klasskonferenser två gånger per termin och att elevhälsan inte övervakar ämnesvarningarna i den digitala lärplattformen. Representanterna berättar i intervju att lärarna tror att elevhälsan får vetskap om ämnesvarningar. Vidare uppger representanter från elevhälsan att begreppet särskilt stöd är förvirrande för lärarna och att det är otydligt om en elev har anmälts för utredning av särskilt stöd.

Rektorn uppger i intervju att han inte mottagit en anmälan av elevs behov av särskilt stöd för sju av eleverna. Rektorn uppger vidare att elevhälsan missat att en elev skulle ha anmälts för utredning av särskilt stöd och att en

av eleverna är anmäld, men där en utredning inte har startats. Rektorn uppger att lärare tror att de har anmält elever för utredning av särskilt stöd, men att elevhälsan och rektorn inte har uppfattat det som en anmälan.

Skolinspektionen har ställt kompletterande frågor till huvudmannen om rektorn initierat en utredning om särskilt stöd för elva elever. I skriftlig komplettering från huvudmannen framgår det att för två elever har rektorn startat en utredning av särskilt stöd. Två av eleverna har en frånvaroproblematik och för en av de eleverna har en frånvarokartläggning påbörjats. För sex elever har ingen utredning av särskilt stöd startats. Eleven som skulle ha anmälts för en utredning av särskilt stöd har rektorn inte initierat en utredning av särskilt stöd.

Beslut om åtgärdsprogram

Rektorn uppger i intervju att han fattar beslut om att utarbeta eller att inte utarbeta ett åtgärdsprogram efter en utredning om särskilt stöd. Lärare, representanter från elevhälsan och rektorn uppger att eleven och elevens vårdnadshavare underrättas om innehållet i åtgärdsprogrammet.

Skolinspektionen har granskat fem av skolans 23 åtgärdsprogram. I ett av åtgärdsprogrammen har beslut om särskilt stöd med uppföljning och utvärderingsdatum tagits hösten 2024. Av åtgärdsprogrammet framgår vem som är ansvarig för uppföljningen och utvärderingen samt att rektorn beslutat om åtgärdsprogrammet. Skolinspektionen har frågat rektorn om åtgärdsprogrammet är att ses som ett aktivt åtgärdsprogram. Rektorn uppger i intervju att det rent formellt inte är att se det som ett aktivt åtgärdsprogram och att uppföljningarna har skötts dåligt. Rektorn uppger även att åtgärdsprogrammet borde ha avslutats då eleven inte i nuläget är i behov av särskilt stöd. I tre andra åtgärdsprogram har beslut om särskilt stöd med uppföljning och utvärderingsdatum tagits hösten 2025. Rektorn uppger att åtgärdsprogrammen är aktiva och att det inte har fattats något nytt beslut efter uppföljnings- och utvärderingsdatumet hösten 2025. Vidare uppger rektorn att åtgärdena kan ha justerats efter utvärderingsdatumet, men att det inte har fattats ett nytt beslut om åtgärdsprogram efter utvärderingen. Rektorn uppger att uppföljningar sker löpande och att åtgärdsprogram inte har avslutats eller att nya åtgärdsprogram har upprättats. Rektorn uppger vidare att åtgärdsprogrammen borde ha utvärderats och avslutats i slutet av läsåret och att han behöver se över rutinen med att avsluta åtgärdsprogram samt upprätta nya åtgärdsprogram då förutsättningar ändrats.

Vidare framgår av åtgärdsprogrammen att beslut om särskilt stöd ska överklagas till Förvaltningsrätten i Falun. Rektorn uppger i intervju att elev och vårdnadshavare underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och att den överklagandehänvisning som framgår är standardiserad av huvudmannen och att skolenheten inte styr över det.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till. Rektorn får dock inte överlåta sin beslutanderätt för vissa i skollagen angivna former av särskilt stöd. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Beslut av en rektor i fråga om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. (28 kap. 16 § skollagen)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos en kommun, en region eller en enskild huvudman tillämpas bland annat 33 § förvaltningslagen (2017:900) om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen)

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. (33 § förvaltningslagen (2017:900))

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommer annat än att Ljusdals kommuns verksamhet vid Färila skola uppfyller författningarnas krav gällande extra anpassningar, anmälan till rektor för utredning av särskilt stöd och samråd med elevhälsan vid utredning om behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer dock att Ljusdals kommun verksamheten vid Färila skola inte uppfyller författningarnas krav avseende utredning och beslut av särskilt stöd.

Utredning av en elevs behov av särskilt stöd

Av utredningen framgår att rektorn inte alltid startar en utredning om elevers eventuella behov av särskilt stöd när lärare lämnat en anmälan om att de befäras att en elev, trots extra anpassningar, inte kommer att uppfylla betygskriterierna eller de kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas.

Vidare visar utredningen att lärare har anmält sex namngivna elever som befäras att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, men där en utredning om behov av särskilt stöd inte har startats. Att en utredning av särskilt stöd inte har startats för de sex namngivna eleverna är därmed en brist.

En rektor, eller den som uppgiften är delegerad till, är alltid skyldig att starta en utredning efter att denne har mottagit en anmälan om särskilt stöd. Enligt Skolinspektionen föreligger det mot denna bakgrund brister i skolans arbete med utredningsskyldigheten. Om en elevs behov inte utreds alls, eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven helt eller i vart fall under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha rätt till.

Beslut om särskilt stöd

Utredningen visar att vårdnadshavare delges ett skriftligt beslut med överklagandehänvisning när rektorn efter en utredning fattar beslut om särskilt stöd. Rektors beslut om åtgärdsprogram får enligt skollagen överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Att det i överklagandehänvisningen anges att överklagandet sker till förvaltningsrätten är således en brist. Skolinspektionens utredning visar vidare att skolan inte beslutar om nya åtgärdsprogram, det vill säga beslut med nya datum, när beslut om nya eller justerade åtgärder har tagits i samband med att uppföljningen och utvärderingen har genomförts. Tillsynen visar därmed att skolan inte uppfyller skollagens krav vad gäller arbetet med åtgärdsprogram. Skolinspektionen framhåller att ett nytt åtgärdsprogram alltid ska utarbetas i det fall en elev fortsatt bedöms vara i behov av särskilt stöd och det tas beslut om nya alternativt justerade åtgärder.

Beslut om att avsluta en elevs åtgärdsprogram

Utredningen visar att en elevs åtgärdsprogram inte har avslutats med ett beslut om att avsluta ett åtgärdsprogram. Ett beslut om att avsluta ett åtgärdsprogram, utgör också ett beslut om åtgärdsprogram. Samma krav på att utreda elevens behov av särskilt stöd gäller när ett åtgärdsprogram ska avslutas som när ett åtgärdsprogram ska upprättas. En förutsättning för att avsluta ett åtgärdsprogram för en elev är således att utredningen visar att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd. En utredning om särskilt stöd behöver alltid avslutas med ett beslut om att upprätta, eller inte upprätta ett åtgärdsprogram.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ljusdals kommuns verksamhet vid Färila skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utredning om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram. Det finns därför skäl att förelägga Ljusdals kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Agerande vid kränkande behandling

Rektorn har inför tillsynen uppgett att han har identifierat problem gällande tryggheten, framför allt kopplat till relationer mellan elever och språkbruk i vardagen. Elever berättar i intervju att de vet vart de ska vända sig om något händer och att lärare agerar vid kränkningar. Lärare uppger i intervju att de agerar vid kränkningar och anmäler kränkningar i skolans digitala system. Representanter från elevhälsan berättar att de blir involverade i ärenden och kontaktar den som har utsatt och eleven som utsatts samt vårdnadshavare. Vidare uppger representanter från elevhälsan att kränkningens ärenden tas upp i elevhälsan om det är något mentorerna inte kan hantera själva. Rektorns uppfattning är att all personal agerar vid en kränkning.

Anmälan om kränkande behandling

Av huvudmannens redovisning framgår att det finns en rutin för hur personal ska agera vid misstanke om kränkande behandling och att när en kränkning uppmärksammas ska det anmälas i skolans digitala system. Rektorn har inför tillsynen uppgett att tre ärenden där elever upplevt sig kränkta har anmälts de senaste tolv månaderna. Därutöver har ytterligare ett antal enskilda händelser som rört kränkningar utretts. Lärare uppger i intervju att det inte motsvarar antalet kränkningar på skolan och att lärare gör fler anmälningar i skolans digitala system. Lärare på mellanstadiet uppger i intervju att de skulle kunna anmäla fler kränkningar, men att tiden inte räcker till och att det är svårt att veta vad som ska prioriteras. Vidare uppger lärare på mellanstadiet att de inte anmält en kränkning som nyligen hänt på skolan, men att de agerade och pratade med inblandade elever samt kontaktade vårdnadshavare. Representanter från elevhälsan och rektorn bekräftar i intervju att de har vetskap om händelsen. Rektorn uppger i intervju att han har haft samtal med inblandade elever samt kontakt med vårdnadshavare, men att ingen anmälan om kränkande behandling finns i skolans digitala system.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § andra stycket skollagen)

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § skollagen)

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Riksdagen har beslutat om en lagändring av 6 kap. 10 § skollagen där det bland annat framgår att personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling till rektorn ändras till en skyldighet att informera rektorn om sådan behandling. Skyldigheten ska begränsas till vissa situationer och gälla

om personalen får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling. Skyldigheten att informera rektorn ska också gälla om personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling av någon i personalen. Rektorns skyldighet att anmäla till huvudmannen ska ändras till att gälla samma sorts händelser som omfattas av personalens informationsskyldighet. Ändringen träder i kraft den 1 augusti 2026. (Rskr 2025/26:332, 2025/26:UbU25 och prop. 2025/26:196.)

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår visserligen att personalen agerar och ingriper när det förekommer kränkningar mellan elever. Skolinspektionen bedömer dock att verksamheten inte uppfyller skollagens krav avseende personalens skyldigheter att anmäla uppgifter om kränkande behandling till rektorn.

Av utredningen framgår att lärare inte alltid anmäler kränkande behandling. Av utredningen framgår vidare att det finns en rutin på skolan som personalen ska använda sig av när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn. Det är således den utsatta elevens upplevelse som är utslagsgivande för om det ska anses skett en kränkning. Att lärare och annan personal inte anmäler att elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling till rektorn medför att huvudmannen inte kan utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Att lärare och annan personal inte alltid anmäler att elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling till rektorn är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Ljusdals kommuns verksamhet vid Färila skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att 6 kap. 10 § skollagen kommer att ändras den 1 augusti 2026. Det finns inte stöd för att tillämpa

de nya bestämmelserna innan de trätt i kraft och det finns i detta fall inte heller skäl att meddela ett föreläggande som endast sträcker sig till den 31 juli 2026.

Områden utan konstaterade brister

Undervisningen utifrån syfte och centrala innehåll i ämnet hem- och konsumentkunskap

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har valt att granska hur delar av det centrala innehållet i ämnet hem- och konsumentkunskap behandlas i undervisningen.

Mat och matlagning

Eleverna berättar i intervju att de får planera, organisera och skapa egna måltider efter recept. Vidare uppger eleverna att de fått lära sig om vikten av hygien och förvaring av livsmedel samt rutiner och metoder för tvättning. Läraren berättar att hen skriver på tavlan i vilken ordning eleverna ska göra saker och att eleverna får laga mat från grunden. Vidare uppger läraren att eleverna får lära sig hur man ska förvara livsmedel och hygienens betydelse vid matlagning. Vid Skolinspektionens besök deltog utredarna på en lektion. Vid lektionsobservation lagade eleverna mat efter recept i grupper om 2–3 elever. På tavlan stod i vilken ordning eleverna ska genomföra de olika momenten.

Privatekonomi och levnadsvanor

Elever uppger i intervju att de har fått läxor i att tvätta, stryka och dosera tvättmedel. Läraren uppger i intervju att eleverna ska utvärdera måltiderna och om de är bra för hälsan. Läraren berättar vidare att i årskurs 9 får eleverna resonera mer kring ekonomin. Läraren ger som exempel att eleverna får göra en budget och inreda en lägenhet samt göra en kassabok för att uppmärksamma sina uppgifter.

Som en del i tillsynen har Skolinspektionen tagit del av lektionsplaneringar. Av planeringarna framgår bland annat planering och genomförande av en maträtt enligt tallriksmodellen, en lektionsplanering om att minska matsvinn samt en läxa om tvättning.

Rättslig reglering

Undervisningen ska omfatta följande ämnen: bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande

ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk, och teknik. (10 kap. 4 § skollagen).

För varje ämne ska en kursplan gälla. (10 kap. 8 § skollagen).

Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte och centrala innehåll.

Av det centrala innehållet för ämnet hem- och konsumentkunskap i årskurs 1–6 framgår att undervisningen ska omfatta matlagning efter instruktioner och recept samt att planera och organisera arbetet. Det centrala innehållet ska även omfatta ungas ekonomi samt hygien och rengöring. (Lgr22 avsnitt 5, hem- och konsumentkunskap).

Av det centrala innehållet i årskurs 7–9 framgår att undervisningen i hem- och konsumentkunskap ska omfatta skapande av egna måltider och metoder för matlagning samt att planera och organisera arbetet. Det centrala innehållet ska även omfatta konsumtion och ekonomisk planering samt rutiner och metoder för rengöring och tvätt. (Lgr22 avsnitt 5, hem- och konsumentkunskap).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Bergqvist

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Bergqvist

X Peter Sjöberg

Föredragande
Signerat av: Peter Sjöberg

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Susanne Lindberg Åkerberg medverkat.